

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudců Václava Štencla a Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Ing. M. Č.**, zastoupený JUDr. Tomášem Hlaváčkem, advokátem se sídlem Kořenského 1107/15, Praha 5, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, zastoupený JUDr. Ing. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou, advokátkou se sídlem Karlovo náměstí 287/18, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 3. 2024, č. j. MHMP 611236/2024, o vyloučení soudce Městského soudu v Praze JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 10 A 37/2024,

t a k t o :

Soudce Městského soudu v Praze JUDr. Vladimír Gabriel Navrátil **je vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 37/2024.

Odůvodnění:

[1] Městský soud v Praze projednává žalobu, ve které žalobce namítá nezákonnost rozhodnutí žalovaného a jemu předcházejícího rozhodnutí povinného subjektu – Základní školy, Jeseniova 96/2400, Praha 3, kterým byla částečně odmítnuta žádost žalobce o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Po seznámení s obsahem spisu JUDr. Vladimír Gabriel Navrátil jako soudce senátu 10 A příslušného dle platného rozvrhu práce městského soudu k projednání a rozhodnutí této věci sdělil místopředsedovi městského soudu pro správní úsek skutečnosti, jež by dle jeho názoru ve svém souhrnu mohly u nezaujatého pozorovatele založit pochybnosti o jeho nepodjatosti.

[2] JUDr. Navrátil konkrétně uvedl, že advokát žalobce JUDr. Tomáš Hlaváček je jednatelem advokátní kanceláře, s níž měl soudce v letech 2019 a 2020 coby advokát uzavřenou smlouvu o spolupráci. Ta podle něj – i s ohledem na uplynulou dobu – nepředstavuje důvod, jenž by mohl založit pochyby o jeho nepodjatosti. Z této spolupráce však ví, že danou věc má v advokátní kanceláři vždy plně na starosti vyřizující osoba; tou je ve věci žalobce advokát Mgr. Jan Kašpar (nyní Bartuška). Soudce se s ním zná od roku 2011,

přibližně polovinu této doby působili jako kolegové, nejprve na správním soudu, poté v advokátní kanceláři. Po celých 15 let je poji kamarádský vztah. Během spolupráce se běžně vídali několikrát týdně, nyní se setkávají pravidelně několikrát ročně a příležitostně si vyměňují elektronické zprávy. Hovoří spolu o záležitostech pracovních i mimopracovních. Soudce se loni účastnil svatby Mgr. Kašpara (Bartušky), v předchozích letech se například opakovaně navštěvovali v nemocnici. S výjimkou těchto setkání spolu volný čas (např. na dovolené) netráví. O nyní projednávané věci spolu nikdy ani náznakem nemluvili. Soudce se subjektivně necítí podjatý a je přesvědčen, že by byl s to ve věci rozhodnout nestranně a nezáujatě. S ohledem na shora popsané objektivní okolnosti má nicméně za to, že jsou dány důvody pro postup podle § 8 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“).

[3] Místopředseda městského soudu neshledal důvody podjatosti soudce. Ačkoliv podle místopředsedy lze nynější věc hodnotit jako hraniční případ, z hlediska objektivních okolností neshledává, že by soudcem předestřené informace o osobě, která věc vyřizuje za žalobcova zástupce, představovaly z pohledu § 8 s. ř. s. relevantní vztah k žalobci, jeho zástupci, osobě zúčastněné na řízení nebo k věci samé. Za vymezené skutkové situace nejsou dány dostatečné objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti soudce, proto s poukazem na § 8 odst. 3 větu třetí s. ř. s. předložil posouzení otázky podjatosti k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu.

[4] Žalobce vyjádřil přesvědčení, že JUDr. Navrátil by měl být z projednávání a rozhodování věci vyloučen v duchu zásady, že *„spravedlnost nejenže musí být dána, ale také se musí jevit, že je dána“*. Rovněž podle žalovaného jsou dány objektivní důvody pro závěr, že by se JUDr. Navrátil na projednávání a rozhodování věci neměl podílet. Netvrdí, že by byl skutečně podjatý, ani nezpochybňuje jeho profesní integritu, ale je potřeba vyloučit jakékoliv rozumné pochybnosti o nestrannosti rozhodování.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil oznámení podjatosti a dospěl k závěru, že zde existují důvody pro vyloučení soudce JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila z projednávání a rozhodování dané věci.

[6] Podle § 8 odst. 1 věty první s. ř. s. *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.*

[7] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

[8] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, jehož příslušnost k rozhodování stanoví zákon (viz čl. 38 odst. 1 usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, a usnesení NSS ze dne 17. 6. 2015,

pokračování

č. j. Nao 139/2015-39). Takový postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je proto nutno chápat jako postup výjimečný. Soudce tak lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (usnesení NSS ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018-47, bod 5; usnesení NSS ze dne 25. 5. 2021, č. j. Nao 99/2021-49, č. 4206/2021 Sb. NSS, bod 10; usnesení NSS ze dne 28. 3. 2024, č. j. Nao 46/2024-21, bod 8).

[9] Na druhé straně je požadavek nezávislosti a nestrannosti rozhodujícího soudu neodmyslitelnou součástí práva na spravedlivý proces a spravedlivého rozhodování jako takového, a je tedy jedním z hlavních předpokladů pro důvěru jednotlivců v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky). Podle Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) požadavek nestrannosti chrání důvěru, kterou by měly soudy v demokratické společnosti vzbuzovat jak u veřejnosti (viz rozsudek ESLP ze dne 1. 10. 1982, *Piersack proti Belgii*, č. 8692/79, bod 30), tak u účastníků řízení (viz rozsudek ESLP ze dne 26. 10. 1984, *De Cubber proti Belgii*, č. 9186/80, bod 26 a rozsudek ESLP ze dne 24. 2. 1993, *Fey proti Rakousku*, č. 14396/88, bod 30).

[10] S ohledem na to vyžaduje judikatura v případě rozhodování o vyloučení soudce vycházet nikoliv ze subjektivního přesvědčení účastníků řízení či soudce o jeho podjatosti či naopak nestrannosti, nýbrž z existence objektivních okolností, které jsou způsobilé vyvolat oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Současně však nejde pouze o to, jak se tyto okolnosti jeví účastníkům řízení nebo rozhodujícímu soudci, ale podstatné je také objektivní „zdání nestrannosti“, tj. to, jak by se nestranné rozhodování jevílo nezaujatému vnějšímu pozorovateli (usnesení NSS ze dne 25. 5. 2021, č. j. Nao 99/2021-49, č. 4206/2021 Sb. NSS, body 11 a 12).

[11] Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že „[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřecími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti apod. (usnesení NSS ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018-47, bod 6).

[12] Nejvyšší správní soud shrnul subjektivní a objektivní aspekt posuzování nestrannosti soudce v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004-70, v němž uvedl, že „[n]estrannost

soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšmu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje (nálezn Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94). Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního – má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o nepodjatosti soudce. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z hmotněprávního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (nálezn Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01).“ Tomu odpovídá i dikce výše citovaného § 8 odst. 1 s. ř. s., který hovoří nikoli striktně o nedostatku nestrannosti jako důvodu pro vyloučení soudce, ale o důvodech pochybovat o jeho nepodjatosti (usnesení NSS ze dne 7. 5. 2026, Nao 44/2026-18, bod 7).

[13] Ze závěru citované judikatury lze shrnout, že při posuzování možné podjatosti soud zkoumá subjektivní vztah soudce, vůči němuž oznámení směřuje, jednak k předmětu řízení, jednak k osobám (účastníkům řízení či jejich zástupcům), a to pokud možno na základě objektivních kritérií. Vztah soudce k takové osobě je nutno posoudit současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita (zda se jedná o zjevně intenzivní, určitým způsobem individualizovaný vztah; usnesení NSS ze dne 28. 3. 2024, č. j. Nao 46/2024-21, bod 11).

[14] Ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. uvádí výslovně jako důvod vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Podle Nejvyššího správního soudu je však nepochybné, že do takto vymezeného okruhu osob lze zahrnout i advokáta, který sice není zplnomocněným zástupcem účastníka řízení, věc však zpracovává pro účastníka řízení na straně takového zástupce a mohl by se stát jeho substitutem. Obdobně totiž podjatost soudců může být ve vztahu ke správnímu orgánu dána i tehdy, mají-li soudci skutečně osobní vztah k osobě, která za správní orgán jedná před soudem (viz usnesení NSS ze dne 29. 5. 2015, č. j. Nao 152/2015-41, které dále odkazuje na komentář Jemelka, L., Podhrázký, M., Vetešík, P., Zavřelová, J., Bohadlo, D., Šuránek, P. *Soudní řád správní*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 60 an.).

[15] Vztah JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila k Mgr. Bartuškoví, tak jak byl vylíčen v oznámení, má jak kolegiální – profesní, tak osobní povahu. Kolegiální vztah obou osob spočívající v tom, že byly přibližně polovinu období od roku 2011 kolegy na správním soudu a poté v advokátní kanceláři, by podle názoru Nejvyššího správního soudu sám o sobě nezakládal důvod pochybovat o soudcově nepodjatosti. Soudci jsou právní profesionálové a v duchu této premisy dokážou oddělit svoje soukromé zájmy od rozhodovací činnosti, na které se podílejí, a mělo by u nich vždy být na prvním místě respektování profesní

pokračování

a osobní cti (usnesení ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014–15, nebo ze dne 11. 6. 2010, č. j. Nao 46/2010-78, bod 15). Je zcela přirozené, že během své dosavadní kariéry (ať už v justici, advokacii nebo jiné oblasti práva) navázali spolupráci s řadou jiných profesionálů, s nimiž se pak mohou nepravidelně setkávat jako se zástupci účastníků řízení, ale i při příležitostech odborných, např. konferencích nebo přednáškách (usnesení NSS ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018-47, bod 12). Taková předchozí zkušenost nepředstavuje z pohledu možného ohrožení nepodjatosti žádné nebezpečí, zůstalo-li jen u profesní kolegiality.

[16] Vztah JUDr. Navrátila k Mgr. Bartuškově má však i soukromou povahu: soudce uvádí, že je už od roku 2011 poji kamarádský vztah po celých 15 let, tj. až do současnosti. Z toho důvodu je nezbytné zabývat se intenzitou vztahu této povahy. Skutečné přátelství lze totiž označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezaujatého řešení případu (usnesení NSS ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014–31, nebo ze dne 28. 3. 2024, č. j. Nao 46/2024-21, bod 12). O intenzitě vztahu v posuzovaném případě vypovídá především účast JUDr. Navrátila na svatbě Mgr. Bartušky v loňském roce a návštěvy v nemocnici v předchozích letech. Tyto důvody by nemusely založit pochyby o nepodjatosti, pokud by již byl tento kamarádský vztah ukončen či postupem času zeslábl (srov. usnesení NSS ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018-47, bod 10, nebo ze dne 28. 3. 2024, č. j. Nao 46/2024-21, bod 14). Přátelský vztah JUDr. Navrátila a Mgr. Bartušky v projednávané věci však nadále trvá a Nejvyššímu správnímu soudu se i z oznámení jeví, že jeho intenzita se postupem času významněji neoslabuje.

[17] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že jsou objektivně dány pochybnosti o nepodjatosti rozhodujícího soudce v takové míře, která zakládá důvody pro jeho vyloučení z projednávání a rozhodnutí v této věci: pochybnosti o nezaujatosti nejsou dány k předmětu řízení, nýbrž k osobě spolupracující se zástupcem účastníka a podílející se tak na věci. Ve svém oznámení sice JUDr. Navrátil uvedl, že se subjektivně necítí podjatý a je přesvědčen, že by byl s to ve věci rozhodnout nestranně a nezaujatě, důvodem pro jeho vyloučení je však skutečnost, že jeho vztah k Mgr. Bartuškově by mohl být objektivně (z pozice nezaujatého pozorovatele) vnímán jako vztah překračující běžnou kolegialitu, a tudíž zakládající objektivní pochybnost o jeho nepodjatosti.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. června 2026

Karel Šimka
předseda senátu